

Režija, zlita z vizualnim

"Polona Juh v vlogi Klitajmestre vsekakor upraviči visoka pričakovanja."
(Arhiv Ljubljanske Drame, Peter Uhan)

Ajšhil: Oresteja,
prevod: Marko Marinčič,
režija: Jernej Lorenci,
SNG Drama Ljubljana

ANJA GOLOB

Lorenciju je z Orestejo uspelo ustvariti enovit, a izjemno kompleksen odrski dogodek, ki navkljub izjemni količini dogajanja ter časovnemu razponu v besedilu, saj združuje Oresteja, kot vemo, tri tragedije (Agamemnon, Prinašalke pitnih darov, Evmenide), ne razpade.

Razen parih mest (predvsem v drugem delu), kjer se za nekaj časa zaprede vase, v predstavi tudi ni opaziti izrazitejših slepih rokavov, kar velja bržkone pripisati doslednemu črtanju besedila, s čimer režija ohranja elementarno dogajalno nit ter jo posreduje čisto in jasno. Odločitve za črtanje so sicer tvegane, a ob vsem materialu gotovo nujen poseg (že tako traja predstava z dvema odmoroma štiri ure in pol, kar bi znalo baje zmotiti razvajanega sodobnega gledalca), ki seveda izpusti nekatere pomembne vsebinske pramene, kar pa je najbrž mogoče interpretirati kot nujno zlo, za ceno katerega zahtevna odrska materija v celoti vzdrži kot uprizoritev. Režija to krčenje vgradi vase z zadostno prepričljivostjo, da se pred gledalcem Oresteja odpre kot sodoben in živ gledališki univerzum, znotraj katerega se brez težav uzre tudi moderni slehernik; razen tega pa poskrbi Lorenci za učinkovito, mestoma že prav didaktično pomoč onim, ki jim je grški svet morda španska vas uvede Tantala (s prevrtano skodelico), Orestovega mrtvega prednika, ter ga napravi za nekakšnega križanca med Zborom in vsevednim pripovedovalcem. Odkáže mu mesto na rampi, ga odene v frak ter opremi z neke vrste dvižno "mešalno mizo": tako ima tudi dejansko posebno, privilegirano mesto znotraj odrskega dogajanja, ki ga tako uvaja kot komentira in v njem (na sebi lasten način) sodeluje.

Lik Tantala precej pripomore k energičnemu poteku predstave, odpira pa hkrati širše vprašanje odnosa sodobnih postavitev klasike do gledalca, bolj natančno problem silovitega nezanimanja slednjega za karkoli, kar presega najosnovnejšo vednost o sebi in svetu. Morda pa gre

zgolj za to, da smo pri Lorenciju nekako vajeni vsaj minimalne stopnje hermetizma ker je zame osebno prav to ena ključnih draži njegovih režij, katerih dramatična napetost prav zato ni vprašljiva niti, ko so najbolj dolgočasne, mi Oresteja na trenutke učinkuje "prelahko". Ponavljam, gre za subjektivni vtis.

Poleg režije je za aktualno uprizoritev brez dvoma ključnega pomena njena vizualna podoba. Sijajno scenografijo s prosojno maketo hiše, katere vrata so pomensko poudarjena (predvsem Klitajmestra odigra tu ključno vlogo), je zasnoval Branko Hojnik, svetlobno oblikovanje **David Orešič**, kostume **Belinda Radulović**. Moč je reči, da je prav stik izčiščene, dovršene režije, s katero se Lorenci brez dvoma ponovno dokazuje kot eden izmed redkih vznemirljivih in ne le po časovni nujnosti, marveč dejansko sodobnih slovenskih režiserjev in koreografov, in prepričljive, vseobsegajoče vizualne podobe, glavni razlog za prepričljiv končni rezultat.

Ta predstava spominja v več ozirih na npr. sodobno nemško gledališče konca devetdesetih oz. začetka zadnjega desetletja in ni morda v tem oziru nič posebnega, toda svojskost ji zagotavlja jo med drugim inventivne režijske rešitve, sijajna detekcija problemov v aktualni slovenski družbi (mediji, denimo, predvsem TV in časopisi) ter njih diskretna, a natančna ironizacija, predvsem pa koherenca zasnutka celote.

Pravzaprav vidim tokrat največ težav v igri, saj se mi zdi, da ni povsem v skladu z zastavljeno režijsko premiso. Kaže se, kakor da je tip igre (predvsem gre za dele, kjer igrajo igralci "na polno", z docela razprtim tragiškim arzenalom) mestoma napačen in prihaja v nasprotje z intenco režije po distanci od materije oziroma s specifičnim načinom njenega pristopa do nje. To mestoma niža prepričljivost uprizoritve, ker bega napetostni tok. Kot pozitivno izjemo pa velja po mojem mnenju tu posebej izpostaviti Polono Juh v vlogi Klitajmestre igralka v njej vsekakor upraviči visoka pričakovanja ter izkaže napredek v svojem igralskem razvoju, ki ga je bilo slutiti že v Vrnitvi domov na malem odru. Igra jo rahlo zaprto, nekoliko distancirano, a vseskozi skrajno suvereno, v natančno premišljenih govornih legah ter, kar pride še posebej do izraza, v skrajno prepričljivih transformacijah med intimnim in javnim.